

ARTIKEL 1

IN GESPREK MET 3 PRAKTISCH OPGELEIDE WERKNEMERS OVER LEREN EN ONTWIKKELEN

Vanuit diverse hoeken wordt veel geïnvesteerd om laaggeletterde of praktisch opgeleide werknemers te stimuleren om hun basisvaardigheden te ontwikkelen. Bedrijven zetten hiervoor subsidies in. Gelukkig worden wel werknemers met Nederlands als tweede taal bereikt maar dat is niet een gehele afspiegeling van de doelgroep.

Hoe komt het dat ondanks al deze inspanningen zo weinig Nederlandstalige werknemers gebruik maken van de faciliteiten om hun basisvaardigheden te ontwikkelen? Zou dat ook komen omdat er veel rapporten en aanpakken zijn ontwikkeld waar onvoldoende is gestart vanuit wat de medewerkers zelf zouden willen en teveel is gedacht voor hen? Met name in dit 'Corona-tijdperk', waarin een groter beroep gedaan wordt op digitale vaardigheden wordt deze vraag belangrijker. Immers praktisch opgeleide werknemers die (digitaal) laaggeletterd zijn, worden nu extra kwetsbaar op de onrustige arbeidsmarkt. Ook praktisch opgeleide werknemers horen zich bij te kunnen scholen zodat ze voldoende vaardigheden hebben om zich te kunnen aanpassen aan deze en volgende veranderingen. Nu sommige sectoren gebrek hebben aan goed geschoolde werknemers, neemt de urgentie wellicht toe dat laagopgeleide en laaggeletterde werknemers er wél voor kiezen zich te blijven ontwikkelen". Ondanks diverse regelingen en mogelijkheden voor (bij-)scholing maakt een groot deel van deze groep werkende mensen hier geen gebruik van. Waarom is dat?

We vragen het aan de doelgroep zelf. Wat denken ze? Wat houdt hen bezig? Waar ligt hun leerbehoefte? Of is die er niet? In drie interviews met praktisch geschoolde werknemers over hun werk, dagelijks leven en behoefte aan ontwikkeling. We spraken Richard, Meindert en Rianne.

RICHARD

WIE IS RICHARD?

Richard is een man van 49 jaar (goed voorzien van tatoeages) en ontvangt ons hartelijk in zijn huis. De muziekvoorkeur is duidelijk; de mannen van Rowwen Hèze kijken vanaf de wand mee. Hij woont hier samen met zijn vrouw. Richard heeft hersenletsel opgelopen toen hij op 16-jarige leeftijd hersenvliesontsteking kreeg. Hij moest zijn droom om via het leger naar Koeweit te gaan, opgeven. Ook beïnvloedt het letsel zijn leven nog dagelijks. Hij is sneller

'Juist de mensen met de minste schoolbagage nemen in hun latere leven het minst deel aan scholings- en ontwikkelingsactiviteiten'. Dit gegeven werd gedeeld in het SER-rapport Samenwerken aan Taal (2019). Deze groep kan veel baat hebben bij scholing en training om staande te blijven in onze maatschappij die in snel tempo steeds ingewikkelder wordt.

In 2021 gaat FNV in opdracht van SZW mét praktisch opgeleide werknemers op zoek naar de sleutels die leiden tot een betere aansluiting.

Begin 2022 presenteren we, vanuit het oogpunt van alle gebruikers, een passende sleutelbos.

In aanloop naar het resultaat delen we via artikelen alvast interessante inzichten.

vermoeid en heeft moeite met concentratie. Hij heeft een burn-out gehad en is nu bewust bezig met gezond leven. Richard werkt sinds 3 jaar als assemblagemonteur bij een leverancier voor geautomatiseerde productielijnen. Dit werk kan hij goed aan, hoewel hij regelmatig even moet 'resetten' tijdens het werk als hij moeite krijgt met zijn concentratie.

Richard wordt gelukkig van mensen helpen. Hij zou graag een functie uitvoeren van begeleider/stagecoach. Dit komt voort uit dat hij zelf hierin begeleiding gemist heeft. Als vrijwilliger is hij bij een groot festival begeleider van mensen met een beperking.

WELKE PLAATS HEEFT LEREN EN ONTWIKKELEN IN ZIJN PERSOONLIJKE LEVEN EN DIGITALISERING?

Door het niet-aangeboren-hersenletsel heeft Richard ervaren dat het denkniveau en opleidingsniveau niet geheel aansluiten. Dit heeft grotendeels te maken met de inrichting van het onderwijs. Remco beheerst de basisvaardigheden op gebied van taal, rekenen en digitaal. Zijn probleem is dat hij in tempo en hoeveelheid vaak overvraagd wordt. In verband met concentratieproblemen kost hem dat zeer veel energie, raakt vermoeid en teksten worden grote grijze vlakken.

Via de vakbond heeft hij een computercursus gevolgd (thuisstudie en dus eigen tempo) en is hiervoor geslaagd. Het levert hem op dat hij nu de ontwikkeling van zijn eigen gewicht kan volgen via een Excel-document. Ook vindt hij het fijn om via een organisatie als LOI of NHA een cursus te volgen. Dit kan hij in eigen tempo en op zelf gekozen tijdstippen doen.

WAT PLAATS HEEFT LEREN EN ONTWIKKELEN BINNEN ZIJN BEDRIJF?

Hij mist de echte saamhorigheid binnen het bedrijf, vooral sinds de corona-crisis. Voor ontwikkeling is dit toch een belangrijke voorwaarde. Ook het contact met leidinggevende en HR is nu erg onpersoonlijk.

Een cursus, die vorig jaar moest van zijn werk, vond hij een aanfluiting en hij ervaaarde teleurstelling. Ze kregen een dikke map, maar er werd niets mee gedaan. Het leek eerder een formaliteit.

Cursussen worden aangeboden omdat ze moeten, en niet omdat werknemers hier zelf de noodzaak van inzien. Na de cursus wordt hier vaak niets mee gedaan. Het voelt als 'afvinken'.

WAT ZIJN VOOR RICHARD VOORWAARDEN OM GEMOTIVEERD AAN EEN CURSUS VIA HET WERK MEE TE DOEN?

Voor Richard is het erg belangrijk dat de cursus geen 'formaliteit' is, maar dat hij er echt iets aan heeft in zijn werk of privé. Hij vindt het ook belangrijk om hier samen met zijn collega's of leidinggevende over te praten, zodat je van elkaar kan leren en elkaar feedback kunt geven. Dan heeft hij ook het gevoel dat hij serieus genomen wordt.

Wat hij leert moet hij direct kunnen toepassen, dan voelt het als serieus en waardevol. Nu wordt er in een functioneringsgesprek wel eens iets besproken over wat hij zou willen, maar hij hoort er niets van terug. Ook vindt hij het belangrijk om mee te denken over de uitvoering van de cursus: hoe lang duurt het, op welk tijdstip en waar is het? Dit geldt niet alleen voor hem, maar ook voor collega's. Ze voeren zwaar werk uit en zijn na een volledige werkdag moe. Dan is overleg over de haalbaarheid wel een voorwaarde.

RIANNE

WIE IS RIANNE?

Rianne is 56 jaar en woont samen in een vrij staand huis midden op het platteland. Haar huis staat vol spullen die soms als vintage aanvoelen. Van legofiguren tot computers met floppydiscs. Herinneringen komen bij ons terug van vroeger.

Aan de eettafel raken we in gesprek over dat ze vroeger graag bij de politie wilde werken, of douane. Of vrachtwagenchauffeur. Het avontuur trok haar wel aan. Ze kwam er al snel achter dat ze veel moest leren en voor politie veel kennis over de wet nodig is. Dat past niet bij haar en viel dus snel af.

Rianne werkt al 16 jaar in het magazijn waar ze orders bij elkaar verzamelt en in bakjes doet. Haar werk is niet digitaal, de order worden geprint en dan gaat ze aan de slag. Ze vindt haar werk leuk. Je moet goed opletten of je het goed doet, het is afwisselend en ze heeft een gevoel van vrijheid. Maar het is ook lichamelijk zwaar. Rianne loopt veel voor haar werk en moet veel tillen. Aan het einde van de dag is ze vaak erg moe. Ze is bang dat als ze een

blessure krijgt ze straks niet meer kan werken en ze verwacht dat omscholen naar een andere sector niet mogelijk meer is, gezien ook haar leeftijd. Liefst zou ze overstappen naar de dierenverzorging.

WELKE PLAATS HEEFT LEREN ONTWIKKELEN IN HET PERSOONLIJK LEVEN EN DIGITALISERING?

"Ik ben nieuwsgierig van aard. Ik wil graag leren. De wereld ontwikkelt zich zo snel. Gevoelsmatig gaat het te snel en loop ik achter de feiten aan. Vooral de digitale wereld ontwikkelt zich enorm snel". Rianne is wel actief met e-mailen, gebruik van google en gebruikt de app van bankieren. Op social media zoals facebook is zij niet actief.

WAT PLAATS HEEFT LEREN EN ONTWIKKELEN BINNEN HAAR BEDRIJF?

Jaarlijks heeft zij een functioneringsgesprek met haar leidinggevende. Daarin wordt ook besproken wat je zou willen leren. "We hebben het nooit gehad over een computercursus, terwijl ik die wel graag zou willen volgen. Geen idee hoe zij erin staan.

Vroeger was het werk wel relaxter en had je meer tijd om elkaar dingen te leren. Het staat meer onder druk. Vroeger was er meer tijd om in te werken en nu moet je het vrijwel meteen weten. Dat betekent dat er wel vaker, door nieuwelingen ook, fouten worden gemaakt".

WAT ZIJN VOOR RIANNE VOORWAARDEN OM GEMOTIVEERD AAN EEN CURSUS VIA HET WERK MEE TE DOEN?

"Ik wil graag een cursus doen die me blij maakt en niet na werktijd nog moet doen. 's Avonds ben ik vaak doodmoe als ik thuiskom en val in slaap op de bank. Daarom het liefst gecombineerd onder werktijd.

Als je het met collega's doet dan kan je er ook in pauzes enzo over praten. Dat creëert een groepsgevoel en kan je bij elkaar terecht. Ook voor vragen. Ik weet dat veel collega's problemen het met de computer alleen dat zeggen ze niet altijd openlijk. Dus onderlinge steun is erg belangrijk en je hebt het gevoel dat je er niet alleen voorstaat".

Tot slot vertelde Rianne dat het fijn zou zijn om er met iemand over te kunnen praten. Die weet waar goede cursussen in de buurt zijn die bij je passen en niet te duur zijn. Het zou helemaal mooi zijn als je als persoon je dan ook verder ontwikkelt en niet alleen voor je werk

MEINDERT

WIE IS MEINDERT?

Meindert is een man van 52 jaar en werkt als vrachtwagenchauffeur. Dit werk doet hij 4 dagen per week, naast zijn grote hobby als mollenvanger. Hij is getrouwd en heeft 2 kinderen op het beroepsonderwijs.

Meindert ontvangt ons hartelijk in zijn vrijstaande huis en heeft zich goed voorbereid. Het onderwerp raakt hem. Hij voelt 'vijandigheid' door de digitale wereld. Hij praat volop over zijn afkeer van de digitalisering. Bijvoorbeeld over de belasting: "Vroeger kreeg je alles thuis gestuurd en kon ik rustig alle bonnetjes en andere papier verzamelen op de keukentafel. Toen kon ik het zelf, nu moet het via de computer. Ik heb nu geen overzicht meer wat er gebeurt".

Meindert was vroeger boer, maar omdat zijn land in een Natura-2000 gebied lag, was het voor hem niet meer rendabel om door te 'boeren'. Zijn hart ligt echter nog steeds bij de natuur en het buiten-zijn.

Meindert was vroeger actief met bestuursfuncties in het verenigingsleven, maar daar is hij mee gestopt. De reden is dat ook deze overleggen steeds formeler en digitaal worden. Veel wordt per mail overlegd.

WELKE PLAATS HEEFT LEREN EN ONTWIKKELEN IN ZIJN PERSOONLIJKE LEVEN EN DIGITALISERING?

Meindert voelt een angst voor de computer. Mollen en natuur kan ik 'lezen en begrijpen', maar de computer niet. Hij hoort ook veel verhalen over fraude en dat maakt hem bang. Hij is overgestapt naar een andere bank, waar hij wél makkelijk iemand kan bellen. Voor zijn vrachtwagenrijbewijs is hij afhankelijk van het CBR. Sinds dit 2 jaar geleden helemaal digitaal gaat, heeft hij een organisatie nodig om hem te helpen.

Meindert gebruikt wel zijn smartphone om te whatsappen. E-mails lezen kan hij wel. Maar iets naar iemand sturen, helemaal met bijlage, is voor hem een probleem.

Hij heeft 1 keer de stap genomen om aan een computercursus mee te doen, maar dat was geen succes. Hij voelde zich een kleuter, zó basaal. "Alsof je alleen letters leerde, terwijl je een boek wil lezen". Ook voelde hij geen aansluiting met de groep, omdat veel mensen 75+ waren.

WAT PLAATS HEEFT LEREN EN ONTWIKKELEN BINNEN ZIJN BEDRIJF?

Meindert werkt met een boardcomputer in zijn auto. Dit is heel overzichtelijk en hier kan hij zich goed mee redden. Als hij hulp nodig heeft met zijn smartphone, bv. om een bijlage te openen, wil een collega hem wel helpen. Hij vindt het wel lastig om vaak hulp te vragen, want dat is steeds vaker nodig. Bijvoorbeeld voor de aan- en afwezigheidsregistratie via een app.

Hij merkt dat er wel een taboe ligt op toegeven dat je iets niet goed begrijpt. "Na een bijeenkomst komen collega's soms 1 voor 1 bij mij en zeggen dat ze het niet begrijpen. Dit zeggen ze niet in de groep".

"Functioneringsgesprekken zijn theoretische verhalen. Het is geen open gesprek, want ik ben bang om afgeschreven te worden: te oud, te weinig digitale kennis en alleen praktijkervaring". Om zijn licentie te houden om te rijden moet hij Om beroepschauffeur te hij Code95 halen. Dit bestaat uit 8 uur praktijk en 35 uur theorie per jaar.

WAT ZIJN VOOR MEINDERT VOORWAARDEN OM GEMOTIVEERD AAN EEN CURSUS VIA HET WERK MEE TE DOEN?

Wat je leert moet maatwerk zijn. Je moet er iets aan hebben en het moet ook lukken. Dan raak je gemotiveerd. Als je bv. moet omscholen, is het belangrijk dat je bij dat traject een coach krijgt. "Iemand die altijd buiten heeft gewerkt, krijg je niet zomaar in een kantoor". Dit is een traject dat tijd en goede begeleiding nodig heeft.

Hij wil het liefst de tijd krijgen die hij nodig heeft om samen met iemand de dingen te leren, die hij nu nodig heeft en waarvoor hij zich nu te afhankelijk voelt. Je moet je veilig voelen om dit via het werk te doen. Niet bang zijn om afgeschreven te worden.

OOK DAARVOOR BEN JE NOU FNV-LID

